

Moderní směry fantasy a sci-fi

Autor: Petra Machová

Číslo: roč. 2, č. 3/2016

Rubrika: Objevujeme

Klíčová slova:

literární žánry, čtenářství, fantastika, spisovatelé, teenageři

Náš fantastický rybníček se rozrůstá, není tedy na škodu se v něm orientovat. Každý má rád něco jiného, takže pokud máte náladu na rytíře a čaroděje, nesáhnete přece po knížce s jaguárodaky. Internet se hemží cizími slovy, takže si tu ukážeme, jak je mezi sebou rozeznat. Jednotlivé subžánry se v knihách často kryjí, takže budete aspoň vědět, co od příběhu čekat.

Úvod

Fantazie. Každý ji máme. Vy, já, kamarádi od vedle, rodiče, řidič městské dopravy i paní knihovnice. A v tom je to pravé kouzlo. Bezedná studnice vědění. Můžeme stvořit naprosto cokoliv, co nás napadne. Vdechnout tomu život. Není divu, že nás stále baví příběhy o dracích, vlkodlacích a upírech. Moderní fantastika však není jen o stereotypech. Knihy se hemží divokými i jemnými vílami, hady, dlaky rozličných druhů a mágy s různobarevnou kůží. Zombíci běhají po ulicích a kostlivci řeší kriminální případy. Jak se pravdivě říká, fantazii se meze nekladou.

Náš fantastický rybníček se rozrůstá, není tedy na škodu se v něm orientovat. Každý má rád něco jiného, takže pokud máte náladu na rytíře a čaroděje, nesáhnete přece po knížce s jaguárodaky. Internet se hemží cizími slovy, takže si tu ukážeme, jak je mezi sebou rozeznat. **Jednotlivé subžánry se v knihách často kryjí, takže budete aspoň vědět, co od příběhu čekat.** Tužky připravené? Skvěle, jde se na to. Připravte se, bude to vyčerpávající. Doufám, že máte poblíž dostatečnou zásobu čokolády. (A štědrého rodiče, který vám vybrané kousky zakoupí.)

Fantasy

EPICKÁ FANTASY

Snad nejznámější větev fantastiky je epická neboli vysoká/high fantasy. Skrývá v sobě akci i drama. Jde tu primárně o osud světa nebo celé společnosti. Postavy dostanou svůj prostor pro vývoj, putují, ale hlavní prioritou je vždy záchrana celého světa. Osudovost. Boj proti zlu. Často se tu objeví elfové, skřeti, goblini, upíři a démoni. Příkladem epické fantasy je třeba [Naslouchač](#) od **Petry Stehlíkové**, [Tetovaný](#) od **Petera V. Bretta** a série DragonRealm od **Richarda A. Knaaka**.

HRDINSKÁ FANTASY

Hrdinská/Heroic fantasy je velmi podobná epické, často bývají synonymem, ale je tu zásadní rozdíl. Tak jako se v epické klade důraz na osud světa, tady se děj soustředí na hlavního hrdinu a jeho svitu. Cestují, bojují pro čest a slávu, zachraňují panny i draky. Jednoduše řečeno, v hrdinské fantasy jde hlavně o životní příběh hrdiny. Představitelem je série o [Driztovi](#) od **Roberta A. Salvatore**.

MEČ A MAGIE

Neboli Sword and Sorcery. Najdeme tu hlavně magii a chladnou ocel. Hrdinové se ohánějí meči,

čarodějníci kují pikle a jsou skoro neporazitelní. Jako by byli vyvoleni bohy, narodili se výjimeční, ale nechtějí svůj úděl nést. Protloukají se na vlastní pěst, řeší jen své zájmy. Nejčastějším zástupcem je [Barbar Conan](#).

MĚSTSKÁ FANTASY

Městská neboli Urban fantasy poslední roky frčí. Odehrává se často na naší planetě, v současném, minulém, nebo budoucím čase s důrazem na život v konkrétním městě. Často má detektivní zápletku. Ale nebojte se. Svazky bývají tenké, plné akce, romantiky a nadpřirozena. V kině tak můžete narazit na vlkodlaka s popcornem, váš soused může být upír, víla, skřítek nebo ghúl. Pokud se děj odehrává v minulosti, detailně se seznámíte s cechy, obchodem a podsvětím. Do městské fantasy patří Zlatý kříž od **Pavla Renčina**.

YOUNG ADULT FANTASY

Fantastika pro mladé je stále v rozmachu. Hrdinům je -náct, prožívají první lásky a ztráty. Ocitají se v cizích světech, dimenzích, snech, nebo se sami promění v podivného tvora. Mnohdy zachraňují svět a své příbuzné. Jsou vyvolení, či se jimi teprve musí stát. S pomocí přátel dokážou cokoliv. Velkým plusem young adult literatury je čtivost a důraz na emoce hlavního hrdiny. Snadno se ponoříte do příběhu. Záleží jen na tom, jestli si s hlavní postavou padnete do noty. Znamou autorkou fantasy pro mladé je **Tereza Janišová** s trilogií [Erilian](#).

ARCANEPUNK

Arcanepunk je subžánr fantasy, ve kterém se snoubí magie a věda - obojí na velice pokročilé úrovni. Společnost v arcanepunku obvykle odpovídá našemu 19. století. Zástupkyní žánru je u nás **Tereza Matoušková** - [Děti vánice](#) nebo [Vílí kruhy](#).

TEMNÁ FANTASY

Četli jste někdy knihu a byl vám sympatický záporák? Nu, tady si přijdete na své. Antihrdinové a ne zrovna čestné postavy tu hrají prim. Každý má nějaké temné tajemství. Přidejte k tomu hutnou, skoro hororovou atmosféru, často svět po katastrofě nebo v rukou tyрана - a máte základní ingredience temné/dark fantasy. Postavy jsou většinou zloději, vrazi, žoldáci, čarodějové na volné noze, zlomení rytíři. Klade se tu důraz na psychologii postav, často pokřivenou. Mezi temnou fantasy patří například [Dítě skály](#) od **Petry Neomillnerové**, nebo knihy o [Magnólii](#) od **Haniny Veselé**.

HUMORNÁ FANTASY

Bavme se! To je hlavním heslem humorné fantasy. Víly a jednorožci, popletení čarodějníci. Cokoliv vás jen napadne. Děj musí dávat smysl a bavit. Hrdinové perlí hláškami, jejich eskapády nenechají jedno oko suché. Smějeme se jejich dobrodružství a fandíme jim. Typickým zástupce je série [Zeměplocha](#) od **Terryho Pratchetta**.

SCIENCE FANTASY

Za science fantasy označujeme ty příběhy, kde se setkává sci-fi a fantasy. Supermoderní technologie, nadpřirozeno, bájní tvorové a cestování vesmírem? Ano, to všechno dává dohromady krásný mix. Jen to správně uchopit. Jako zástupce bych tu zvolila **Jaroslava Grzedowicze** a jeho [Pána Ledové zahrady](#).

HISTORICKÁ FANTASY

Historickou fantasy poznáte velmi lehce. Odehrává se v přesně daném období naší planety a dodržuje dobové zvyky. Příběh se zaměřuje na hrdiny, fiktivní, nebo skutečně žijící. Často se tu vyskytují i alternativní verze historie aneb Jak to mohlo být jinak. Historickou fantasy najdete v trilogii [Vlčí věk](#) od **Jaroslava Mosteckého**, nebo v tvorbě **Zdeňka Žemličky**.

ROMANTICKÁ FANTASY

Romantická fantasy se může odehrávat prakticky kdekoliv. Hrdinové se ohánějí meči, střelnými zbraněmi a kouzly. Hlavní důraz je tu ale kladen na lásku. Romance tvoří základní pilíř příběhu. V současné době vzniká i paranormální romance – tam je rozdíl v tom, že jeden z milostné dvojice je nadpřirozená bytost. Upír/člověk, drak a princezna. Příkladem romantické fantasy je Prokletí ohně od **Martiny Wolfové**.

AKČNÍ FANTASY

Akční fantasy se může odehrávat kdekoliv. Nejčastěji je to však naše planeta 21. století. Klade se tu důraz hlavně na akci. Děj se posouvá velmi rychle, postavy nikde nelení, a pokud řeší globální otázky, tak s kvérem v ruce. Je tu přítomno násilí, rychlá auta a motorky. Nejznámějším autorem u nás jsou **František Kotleba**, **Jiří Kulhánek** a **Štěpán Kopřiva**.

Sci-fi

STEAMPUNK

Steampunk poslední roky získává na popularitě. Je to směr nejen literární, inspirovaný viktoriánskou érou, kde je hlavním zdrojem energie pára. Steampunk se dá zařadit do fantasy i sci-fi podle toho, do jakého prostředí je zasazeno. Jestli se klade víc důraz na propracované stroje a dobovou kulturu, nebo je tu přítomna i magie a nadpřirozené bytosti. Steampunk píše **Petra Slováková** – [Démon z East Endu](#), **Petr Schink** – [Jak lvové](#).

CYBERPUNK

V kyberpunku se klade důraz na spojení člověka a technologie, často se tu vyskytuje umělá inteligence. Děj se odehrává ve vyspělých, často přetechnizovaných městech, propojených sítí. Hlavní hrdinové jsou hackeři, vývojáři, nebo upravení vojáci. Ukazuje se tu vliv počítačů a celosvětové sítě.

DIESELPUNK

Dieselpunk na rozdíl od steampunku a cyberpunku dává přednost technice založené na naftovém pohonu. Často bývá situována do období kolem roku 1950 s postmoderními prvky společnosti.

SPACE WESTERN

Jak už napovídá název, jedná se intergalaktický western. Kovbojové nejezdí na plnokrevnících, ale používají supermoderní letouny, schopné překonat rychlost světla. Budují svou čest a bojují s padouchy jakýmikoliv prostředky.

SOLARPUNK

Solarpunk patří k novým subžánrům sci-fi. Na rozdíl od ostatních je zaměřen na pozitivní vizi budoucnosti. Předkládá nám svět, kde lidé našli harmonii mezi technologií a přírodou. Vývoj se inspiruje faunou i flórou. Jsou zde motivy, jak dosáhnout míru, sociálního začlenění. Klasickým zástupcem jsou knihy **Ursuly K. Le Guin**.

DYSTOPIE

Dystopie nám ukazuje většinou náš svět po globální katastrofě, kdy ještě stále přežívá hrstka lidstva. Často jsou sevřeni v tyranii nové vlády, vzniká tu odboj za svobodu. Děj může být zasazen daleko za apokalypsu, nebo ji popsat přímo očima hlavních hrdinů. Příkladem moderní dystopie je *Adaptace* od **Miroslavy Varáčkové**.

SPACE OPERA

Je subžánr sci-fi, kde se veškerý děj odehrává ve vesmíru či meziplanetárních plavidlech. Řeší se jak osud říší, tak osobní záležitosti postav s globálním dopadem. Space operu u nás například píše dvojice **Hlávka/Vybíralová** v jejich cyklu *Algor*, nebo **Julie Nováková** ve své trilogii [Blíženci](#).

MILITARY

Odvětví scifi, kde se řeší nějaký konflikt pomocí vojenské síly a strategie. Ať už jsou to války na cizích planetách, nebo ne, děj se soustředí na detailní popis zbraní a armády. Mezi současné military autory patří třeba **Dušan Fabian** a **Jan Kotouč**.

Shrnutí

Teď už máte základní přehled o subžánrech fantasy a sci-fi. Stačí jen sáhnout po správné knize a ponořit se do příběhu. **Přeji skvělou zábavu při objevování nových dobrodružství.**

MACHOVÁ, Petra. Moderní směry fantasy a sci-fi. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 2, č. 3/2016 [cit. 2016-06-28].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/moderni-smery.
ISSN 2336-727X.